

Osvrt na Zakon o izvršavanju državnog proračuna za 2023. godinu

Mirela Kovač Jagar*
Mirta Hukman*

Zakonom o proračunu (NN, br. 144/21, u nastavku: Zakon o proračunu u članku 18. utvrđeno je kako se uz državni proračun donosi zakon o izvršavanju državnog proračuna kojim se uređuju određene posebnosti u izvršavanju proračuna za pojedinu godinu. Na isti način i s istom svrhom, kao što se uz državni proračun donosi zakon o izvršavanju državnog proračuna, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz svoje proračune donose odluke o izvršavanju proračuna. Upravo u skladu s navedenom odredbom, Hrvatski sabor je na sjednici održanoj XX. studenog 2022. godine, na kojoj je donio Državni proračun Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu, Odluke o davanju suglasnosti na financijske planove izvanproračunskih korisnika za 2023. godinu i projekcije plana za 2024. i 2025. godinu, donio i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (u nastavku: Zakon o izvršavanju). U članku se prikazuju temeljne odredbe ovoga propisa.

1. Uvod

Nakon brzog i snažnog oporavka hrvatskog gospodarstva od posljedica COVID -19 pandemije, tijekom 2022. pojavili su se i novi izazovi uzrokovani geopolitičkim napetostima povezanih s vojnom agresijom na Ukrajinu te posljedično, poremećajima u opskrbnim lancima, nestabilnostima financijskih tržišta, a sve to događa se u okolnostima rastućih inflacijskih pritisaka. No, usprkos ovako snažnim izazovima hrvatsko gospodarstvo ostvarilo je niz političko-ekonomskih iskoraka. Tijekom 2022. godine završen je cjelokupni proces pridruživanja Republike Hrvatske europodručju započet 2017. godine te stoga od 1. siječnja 2023. Republika Hrvatska postaje punopravna članica europodručja, a euro službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja na teritoriju Republike Hrvatske.

Sukladno članku 69. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 57/22. i 88/22.), proračuni, financijski planovi i drugi prateći dokumenti koji se u godini koja prethodi godini uvođenja eura pripremaju za razdoblja nakon dana uvođenja eura, a čija obveza sastavljanja, donošenja i objavljivanja proizlazi iz odredaba propisa kojim se uređuje sustav proračuna, financijsko poslovanje neprofitnih organizacija te drugih posebnih propisa, kao i podzakonskih propisa koji su doneseni na temelju njih, sastavljaju se, donose i objavljuju na način da se vrijednosti u njima iskazuju u euru.

Slijedom navedenoga, u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcijama za 2024. i 2025. vrijednost su iskazane u eurima. Uzevši u obzir makroekonomska očekivanja, u 2023. godini ukupni prihodi državnog proračuna planirani su u iznosu od 24,9 milijardi eura dok su ukupni rashodi državnog proračuna planirani u iznosu od 26,7 milijardi eura. Također, iznosi koji se utvrđuju Zakonom o izvršavanju iskazani su u eurima.

2. Preuzimanje višegodišnjih obveza

S ciljem kontinuiranog i višegodišnjeg praćenja potrošnje te osiguranja fiskalne discipline potrebne za makroekonomsku stabilnost, sukladno članku 48. Zakona o proračunu, proračunski

korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužni su prije sklapanja ugovora koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama ishoditi suglasnost. Suglasnost proračunskim korisnicima državnog proračuna daje Vlada Republike Hrvatske (u nastavku: Vlada), odnosno ministar financija, a proračunskim korisnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave daje općinski načelnik/gradonačelnik/župan. Također, navedenim člankom propisano je kako će se uvjeti za davanje suglasnosti proračunskim korisnicima za preuzimanje višegodišnjih obveza i vrsta rashoda za redovito poslovanje koji nastaju kontinuirano propisati zakonom o izvršavanju državnog proračuna odnosno odlukom o izvršavanju proračuna za pojedinu godinu.

Slijedom navedenog, člankom 23. Zakona o izvršavanju propisani su uvjeti pod kojima proračunski korisnici državnog proračuna mogu preuzeti obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama i to:

a) bez suglasnosti Vlade i ministra financija u slučajevima:

- ako ukupna obveza po ugovoru ne prelazi iznos od 200.000 eura, a plaćanje po ugovoru je predviđeno financijskim planom proračunskog korisnika za 2023. godinu i projekcijama za 2024. i 2025.

Navedeno podrazumijeva da oba uvjeta moraju biti zadovoljena. Primjerice u slučaju da sredstva nisu planirana, suglasnost je potrebno ishoditi jer nisu zadovoljena oba uvjeta, odnosno da je ukupna vrijednost obveze po ugovoru manja od 200.000 eura i da su sredstva planirana u financijskom planu.

- sklapanja ugovora kojima se preuzimaju obveze za rashode koji su kontinuirano dio redovnog poslovanja proračunskih korisnika i za koje su sredstva planirana u financijskom planu i projekcijama.

Zakonom o izvršavanju je utvrđeno kako rashodi koji su kontinuirano dio redovnog poslovanja proračunskog korisnika uključuju rashode za zaposlene, rashode za redovnu nabavu uredske i komunikacijske opreme i namještaja, redovnu nabavu medicinske i laboratorijske opreme, rashode za nabavu prijevoznih sredstava u cestovnom prometu potrebnih za obavljanje redovnog poslovanja, redovne materijalne rashode kao što su rashodi

* Mirela Kovač Jagar, dipl.oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb
Mirta Hukman, mag.oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

za redovnu nabavu uredskog materijala, materijala i sirovina, rashodi za energiju – struja, voda, plin, gorivo, rashodi za najam i zakup poslovnog prostora, rashodi za računalne usluge, rashodi za nabavu materijala i dijelova za redovno tekuće i investicijsko održavanje, rashodi za usluge telefona, pošte, komunalne usluge te slične rashode koji se ponavljaju iz godine u godinu i to neovisno o tome poklapa li se razdoblje trajanja ugovora s proračunskom godinom ili ne.

- ako se radi o ugovoru koji se odnosi na provedbu aktivnosti vezanih uz primjenu Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko – zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko – moslavačke županije i Karlovačke županije (Narodne novine, br. 102/20., 10/21. i 117/21., u nastavku: Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom), neovisno o izvoru financiranja i visini ukupnih obveza po ugovoru, ali samo ako je plaćanje po ugovoru predviđeno financijskim planom korisnika za 2023. i projekcijama za 2024. i 2025.
- ako se radi o ugovorima za provedbu projekata financiranih isključivo iz sredstava Europske unije i izvora financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, uključujući i ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava, a ukupna obveza po ugovoru ne prelazi iznos od 67.000.000 eura.
- ako se radi o ugovorima za provedbu projekata sufinanciranih iz sredstava Europske unije i sredstava pomoći inozemnih vlada, a ukupna vrijednost sufinanciranja iz državnog proračuna, ne uključujući izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, po ugovoru ne prelazi iznos od 200.000 eura.

Međutim, iako ne postoji obveza ishođenja prethodne suglasnosti, proračunski korisnici državnog proračuna su dužni o obvezama preuzetim po ugovorima gdje ukupna obveza po ugovoru ne prelazi iznos od 200.000 eura i za ugovore koje se odnose na provedbu aktivnosti vezanih uz primjenu Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom, a sklopljeni su u razdoblju od 1. lipnja prethodne godine do 1. lipnja tekuće godine izvijestiti Ministarstvo financija do 5. lipnja tekuće godine.

b) uz suglasnost ministra financija u slučajevima:

- ako ukupna obveza po ugovoru prelazi iznos od 200.000 eura, ali ne prelazi iznos od 1.500.000 eura i
- ako se radi o ugovorima za provedbu projekata sufinanciranih iz sredstava Europske unije i sredstava pomoći inozemnih vlada, a ukupna vrijednost sufinanciranja iz državnog proračuna, ne uključujući izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, po ugovoru prelazi iznos od 200.000 eura, ali ne prelazi iznos od 1.500.000 eura. Sufinanciranje iz državnog proračuna može se osigurati, osim iz izvora financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, i iz ostalih izvora financiranja primjerice 11 Opći prihodi i primici, 31 Vlastiti prihodi ili 43 Ostali prihodi za posebne namjene. Stoga, ako ukupna vrijednost sufinanciranja iz državnog proračuna iz navedenih ostalih izvora financiranja prelazi iznos od 200.000 eura, ali ne prelazi iznos od 1.500.000 eura, potrebna je suglasnost ministra financija.

U navedenim slučajevima proračunski korisnik državnog proračuna Ministarstvu financija putem nadležnog proračunskog korisnika na razini razdjela organizacijske klasifikacije dostavlja zahtjev koji sadrži:

- ukupnu vrijednost obveze po ugovoru,
- razradu dospijea obveze po pojedinoj godini za cijelo razdoblje trajanja ugovora,
- proračunsku poziciju na kojoj su osigurana sredstva u državnom proračunu,
- nacrt ugovora temeljem kojeg se planira preuzeti obveza i
- mišljenja/suglasnosti nadležnih tijela ovisno o vrsti obveze.

Ministar financija na temelju zahtjeva daje prethodnu suglasnost koja obvezno sadrži iznos obveze po godinama u kojima obveze dospijevaju na plaćanje, dok se u obrazloženju iste navodi iznos ukupne obveze (uključujući i iznos obveze koja dospijeva na plaćanje u tekućoj godini), kao i proračunske pozicije na kojima su planirana sredstva za podmirenje obveza.

c) uz suglasnost Vlade u slučajevima:

- ako ukupna obveza po ugovoru prelazi iznos od 1.500.000 eura,
- ako se radi o ugovorima za provedbu projekata sufinanciranih iz sredstava Europske unije i sredstava pomoći inozemnih vlada, a ukupna vrijednost sufinanciranja iz državnog proračuna, ne uključujući izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, po ugovoru prelazi iznos od 1.500.000 eura.

Prijedlog odluke Vlade u ovim slučajevima sadrži iznose obveza po godinama u kojima obveze dospijeva na plaćanje (i to sa razradom cjelokupne obveze po svim izvorima financiranja i za cijelo vrijeme trajanja projekta), dok se u obrazloženju istog navodi iznos ukupne obveze (uključujući i iznos obveze u tekućoj godini), kao i proračunska/e pozicija/e na kojoj su planirana sredstva za podmirenje obveza.

- ako se radi o ugovorima za provedbu projekata financiranih isključivo iz sredstava Europske unije i izvora financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći, uključujući i ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava, a ukupna obveza po ugovoru prelazi iznos od 67.000.000 eura.

Od 1. siječnja 2023. godine, odnosno od stupanja na snagu novog Zakona o proračunu, Prijedlog odluke Vlade dužan je pripremiti i predložiti nadležni ministar, a Ministarstvo financija samo daje prethodnu suglasnost na istu. Dakle, sada proračunski korisnik državnog proračuna na razini razdjela organizacijske klasifikacije priprema Prijedlog odluke Vlade o davanju suglasnosti za preuzimanje obveza na teret sredstava državnog proračuna u sljedećim godinama te ga zajedno sa prikupljenim suglasnostima i mišljenjima svih nadležnih tijela putem nadležnog ministra upućuje u proceduru Vlade.

U slučaju kada suglasnost daje Vlada, Ministarstvu financija se na prethodnu suglasnost dostavlja:

- Prijedlog odluke koji sadrži iznose obveza po godinama za u kojima obveze dospijevaju na plaćanje, dok se u obrazloženju istog navodi iznos ukupne obveze (uključujući i iznos obveze koja dospijeva na plaćanje u tekućoj godini), kao i proračunska pozicija na kojoj su planirana sredstva za podmirenje obveza,
- pripadajući Obrazac standardne metodologije za procjenu fiskalnog učinka (Obrazac PFU) u kojem također mora biti iskazana proračunska pozicija na kojoj su osigurana sredstva u državnom proračunu,
- nacrt ugovora temeljem kojeg se planira preuzeti obveza i
- mišljenja/suglasnosti nadležnih tijela ovisno o vrsti obveze.

Ovim člankom propisana je odredba prema kojoj su proračunski korisnici u slučaju da se produži razdoblje na koje se obveza preuzima i/ili poveća iznos obveze po godinama za koje se obveza preuzela dužni dostaviti zahtjev za izmjenom dane suglasnosti ministra financija, odnosno Prijedlog odluke o izmjeni Odluke Vlade o davanju suglasnosti. Međutim, ovim Zakonom o izvršavanju je propisano da ako se poveća iznos obveze koja dospijeva na plaćanje u 2023. godini, a obveza je preuzeta na temelju ranije izdane suglasnosti ministra financija odnosno Odluke Vlade, nije potrebno dostaviti zahtjev za izmjenom dane suglasnosti ministra financija odnosno izmjenom Odluke Vlade uz uvjet da su u financijskom planu korisnika za 2023. godinu planirana sredstva za plaćanje tog uvećanog iznosa obveze.

Kako bi se dodatno osiguralo višegodišnje praćenje potrošnje te osigurala fiskalna disciplina članak 25. Zakona o izvršavanju propisuje uvjete pod kojima proračunski korisnici mogu raspisivati javne pozive za dodjelu sredstva iz izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici. Navedenim člankom propisano je kako proračunski korisnici državnog proračuna mogu raspisivati javne pozive za dodjelu sredstava iz izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici u tekućoj godini do visine utvrđene financijskim planom tekuće godine i ako se plaćanja po javnom pozivu predviđaju u tekućoj godini i ako su za to ispunjeni svi zakonom i drugim propisima utvrđeni uvjeti. Također, ako se plaćanja po javnom pozivu predviđaju u tekućoj godini, ali i u sljedeće dvije godine, proračunski korisnici državnog proračuna mogu raspisivati javne pozive samo do visine sredstava utvrđenih financijskim planom za 2023. i projekcijama za 2024. i 2025. godinu. Iznimno, ako se plaćanja po javnom pozivu predviđaju u razdoblju koje prelazi tekuću proračunsku godinu i dvogodišnje projekcije proračunski korisnici državnog proračuna su dužni prije raspisivanja javnog poziva do iznosa od 1.500.000 eura ishoditi suglasnost Ministarstva financija, a iznad iznosa od 1.500.000 eura suglasnost Vlade. Istu obvezu imaju ako za plaćanja po javnom pozivu nisu predviđena dostatna sredstva.

3. Fleksibilnosti vezane uz bespovratna sredstva fonda solidarnosti EU

Fond solidarnosti Europske unije (FSEU) osnovan je kako bi se njime odgovorilo na prirodne katastrofe velikih razmjera i izrazila europska solidarnost s regijama unutar Europe pogođenim katastrofama. Europska komisija je iz Fonda solidarnosti Republiki Hrvatskoj za saniranje posljedica prouzročenih potresima u ožujku 2020. i prosincu 2020. te u području zdravstva za suzbijanje pandemije COVID-19 ukupno isplatila bespovratna sredstva u iznosu od 1,0 milijarde eura. Europska komisija je, na temelju zahtjeva Republike Hrvatske i nakon pomne procjene, odobrila produljenje roka provedbe pomoći iz Fonda solidarnosti EU za oporavak od šteta uzrokovanih potresom u Zagrebu do 30. lipnja 2023. S ciljem ubrzanja postupka obnove i u što većoj mjeri utroška sredstva Fonda solidarnosti Europske unije, Zakon o izvršavanju propisuje odredbe kojima se omogućava veća fleksibilnost pri izvršavanju navedenih sredstava. Kao što je već navedeno, člankom 23. Zakona o izvršavanju dana je fleksibilnost vezana za preuzimanje obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama bez suglasnost ministra financija, odnosno Vlade ako se radi o ugovorima koji se odnose na provedbu aktivnosti vezanih uz primjenu Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom. Uz navedeno, člankom 24. propisana je i dodatna fleksibilnost. U slučaju korištenja bespovratnih sredstava za operacije koje se financiraju odnosno sufinanciraju iz Fonda solidarnosti Europske unije, tijelima odgovornim za provedbu financijskog doprinosa za sklapanje ugovora s proračunskim korisnicima državnog proračuna, odnosno proračunskim korisnicima proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama, nije potrebna suglasnost ministra financija, odnosno Vlade.

Podsjetimo, tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa su tijela utvrđena u Odluci o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela (Narodne novine, br. 125/20. i 79/22.) i u Odluci o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za

financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela (Narodne novine, br. 127/21., 143/21. i 107/22.).

Također, Zakon o izvršavanju više ne sadrži odredbe prema kojima su proračunski korisnici prilikom sklapanja ugovore o javnoj nabavi radova i/ili usluga, koji proizlaze iz sklopljenih ugovora s tijelima odgovornim za provedbu financijskog doprinosa, dužni zatražiti suglasnost tijela odgovornog za provedbu financijskog doprinosa, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine odnosno suglasnost ministra financija.

Uz omogućavanje veće fleksibilnosti, člankom 24. Zakona o izvršavanju propisani su i odredbe vezane uz dostavu podataka o statusu provedbe operacija financiranih iz sredstava Fonda solidarnosti Europske unije. Tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa dužna su od proračunskih korisnika s kojima su sklopili ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava do 15. siječnja 2023. prikupiti podatke o statusu provedbe operacija sa stanjem provedbe do 31. prosinca 2022. Uz navedeno, tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa dužna su od proračunskih korisnika i mjesečno prikupljati podatke o statusu provedbe operacija te jednom mjesečno, a najkasnije do 15-tog u mjesecu za prethodni mjesec izvještavati Ministarstvo financija i Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine dužno je o prikupljenim podacima izvještavati Vladu jednom mjesečno, a najkasnije do 25-tog u mjesecu za prethodni mjesec.

Uz navedene odredbe, Zakon o izvršavanju u članku 22. stavku 7. propisuje određenu fleksibilnost prilikom plaćanja predujmom iz sredstava Fonda solidarnosti Europske unije.

4. Plaćanje predujmom

Člankom 64. Zakona o proračunu je propisano kako proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu iznimno predvidjeti plaćanje predujmom za isporuke roba, radova i usluga na temelju prethodno dobivene suglasnosti ministra financija, odnosno načelnika/gradonačelnika/župana. Navedenim člankom Zakona o proračunu također je propisano kako će se uvjeti za dobivanje suglasnosti kao i iznos do kojeg proračunski korisnik može predvidjeti plaćanje predujmom propisati u zakonu odnosno odluci o izvršavanju državnog proračuna. U članku 22. Zakona o izvršavanju propisano je kako proračunski korisnik državnog proračuna za isporuke roba, radova i usluga može plaćati predujmom bez prethodne suglasnosti ministra financija do pojedinačnog iznosa od 10.000,00 eura. Plaćanje predujmom proračunskim korisnicima bi trebala biti iznimka, a ne pravilo bez obzira na osigurana sredstva u financijskim planovima.

Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (Narodne novine, 62/22. i 131/22, u nastavku: Zakon o izvršavanju za 2022.) prvi puta propisane su odredbe koje se odnose na uvijete za plaćanje predujmom. Navedene odredbe zadržane su i u ovom Zakonu o izvršavanju.

Proračunski korisnik državnog proračuna može predvidjeti plaćanje predujmom i iznad iznosa od 10.000,00 eura, uz prethodnu suglasnost ministra financija, ako je ispunjen najmanje jedan od slijedećih uvjeta:

- ako se osigurava razvidna i mjerljiva korist za državni proračun,
- ako se ostvaruju kraći rokovi isporuke roba, radova i usluga i druge pogodnosti od interesa za Republiku Hrvatsku te
- kada je plaćanje predujmom nužan uvjet za isporuku roba, radova i usluga.

Proračunski korisnik je dužan Ministarstvu financija dostaviti zahtjev za izdavanje suglasnosti ministra financija za plaćanje predujmom prije pokretanja postupka nabave. U zahtjevu za izdavanje suglasnosti za plaćanje predujmom proračunski korisnik dužan je:

- navesti predviđeni maksimalni postotak predujma,
- dostaviti očitovanje o ispunjenju najmanje jednog od gore navedenih uvjeta za plaćanje predujmom te
- dostaviti dokumentaciju kojom to potkrepljuje.

Bitno je napomenuti kako je proračunski korisnik dužan u dokumentaciji koju dostavlja u zahtjevu predvidjeti ishodenje instrumenata povrata isplaćenog predujma, te po sklapanju pravnog posla, presliku ovjerene dokumentacije dostaviti Ministarstvu financija.

Navedenim člankom propisana je i obveza proračunskog korisnika, isplatelja predujma, da zatraži povrat sredstava odnosno poduzme sve radnje za povrat isplaćenog predujma u slučaju kada primatelj predujma nije isporučio robu, radove i usluge u skladu s rokovima i namjenom za koje je predujam isplaćen. Odredbe propisane ovim člankom se odnose isključivo na transakcije kod kojih nakon plaćanja predujmom dolazi do protučinidbe (isporuka roba, radova i usluga) te s tim povezanog primitka ulaznog računa. Ako protučinidbe nema niti postoji direktna veza između plaćanja i protučinidbe, radi se o ne recipročnim rashodima i u takvim slučajevima nije potrebno tražiti suglasnost ministra za plaćanje predujmom.

Kao što je gore navedeno, ovim člankom propisano je izuzeće za plaćanje predujmom iz sredstava Fonda solidarnosti Europske unije. Naime, proračunski korisnik državnog proračuna može bez prethodne suglasnosti ministra financija do 31. svibnja 2023. predvidjeti plaćanje predujmom za isporuke roba, radova i usluga koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz Fonda solidarnosti Europske unije ako su ispunjeni uvjeti navedeni u ovome članku te uz uvjet da do 30. lipnja 2023. ima isporučenu robu, radove i usluge do minimalno 70 % vrijednosti isplaćenog predujma.

5. Dodatna fleksibilnost u izvršavanju državnog proračuna

U članku 2. Zakona o izvršavanju utvrđeno je da se sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu osiguravaju proračunskim korisnicima državnog proračuna, koji su u njegovu Posebnom dijelu određeni za nositelje sredstava raspoređenih po programima (aktivnostima i projektima), vrstama rashoda i izdataka te izvorima financiranja. Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna za 2022. godinu propisana je dodatna odredba kojom je omogućena dodatna fleksibilnost u izvršavanju državnog proračuna, a koja se odnosi na naknadno otvaranje računa ekonomske klasifikacije: razrede, skupine i podskupine unutar pojedine aktivnosti i projekta, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija. Ovim Zakonom o izvršavanju navedena odredba je proširena na način da je sada proračunskim korisnicima državnog proračuna uz gore navedenu fleksibilnost omogućeno i naknadno otvaranje izvora financiranja a sve uz uvjet da se sredstva osiguraju preraspodjelama sukladno odredbama Zakona o proračunu. U članku 6. propisane su odredbe kojima se omogućava da se sredstva planirana na pozicijama Ministarstva zdravstva, kapitalnom projektu K618229

Zanavljanje stare opreme i dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini zdravstvenih ustanova mogu, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija preraspodjeljivati tijekom proračunske godine bez ograničenja na pozicije zdravstvenih ustanova kojima je osnivač Republika Hrvatska. Uz navedeno, utvrđuje se da zdravstvena ustanova kojoj je osnivač Republike Hrvatska može naknadno utvrditi aktivnosti unutar svog financijskog plana, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija. Nadalje, u ovome članku propisano je također kako se sredstva planirana na pozicijama Ministarstva znanosti i obrazovanja, aktivnosti A58803 Javni međumjesni prijevoz za učenike mogu, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, preraspodjeljivati tijekom proračunske godine bez ograničenja na pozicije Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, aktivnost A820076 Sufinanciranje javne usluge u cestovnom prijevozu putnika, a temeljem ugovora o sufinanciranju prijevoza putnika u cestovnom prometu koje će Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sklapati s jedinica područne (regionalne) samouprave i Gradom Zagrebom. Kao i u prethodnim zakonima o izvršavanju pa tako i u ovom Zakonu o izvršavanju, zbog specifičnosti u načinu financiranja visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta, Ministarstvu znanosti i obrazovanja dana je mogućnost neograničene preraspodjele tijekom proračunske godine za sredstva za programsko financiranje javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta unutar aktivnosti A622122 Programsko financiranje javnih visokih učilišta odnosno unutar aktivnosti A622137 Programsko financiranje javni znanstvenih instituta. Dodatna fleksibilnost u izvršavanju financijskog plana kroz mehanizam neograničenih preraspodjela u Zakonu o izvršavanju, omogućena je Ministarstvu zdravstva i kroz članke 8. i 9., a uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, i to na aktivnostima A880007 Isplata razlike uvećanja plaće za prekovremeni rad i A618027 Administracija i upravljanje pri čemu se povećava efikasnost provedbe Odluka Vlade Republike Hrvatske o isplati razlike iznosa uvećanja plaće za prekovremeni rad radnicima u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja i odluka o isplati sredstava za podmirivanje dijela dospjelih obveza bolničkih zdravstvenih ustanova kojima su osnivači Republike Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog medicinskog materijala. Nadalje, Zakonom o izvršavanju je propisano da se konzularne pristojbe iz djelokruga diplomatskih misija, konzularnih ureda i drugih predstavničkih tijela Republike Hrvatske klasificiraju u izvor financiranja 11 Opći prihodi i primici te da su izuzeti od obveze uplate na jedinstveni račun državnog proračuna. S obzirom na prostornu raširenost i brojnost spomenutih institucija u inozemstvu te njihovu obvezu mjesečnog iskazivanja ostvarenja i trošenja prihoda i rashoda u sustavu državne riznice, Zakonom o izvršavanju je omogućena dodatna fleksibilnost. Ukoliko rashodi financirani iz konzularnih pristojbi iz djelokruga diplomatskih misija, konzularnih ureda i drugih predstavničkih tijela Republike Hrvatske u inozemstvu nisu planirani u potrebnom iznosu na razini aktivnosti i ne mogu se osigurati preraspodjelom sukladno Zakonu o proračunu, mogu se iskazivati i iznad iznosa predviđenog proračunom.

6. Doznake sredstava u skladu s dospijecem

Člankom 20. Zakona o izvršavanju propisana je obveza proračunskim korisnicima da sredstva iz izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici korisnicima 3. razine, odnosno proračunskim korisnicima koji su ovim Zakonom o izvršavanju izuzeti od poslovanja preko jedinstvenog računa državnog proračuna doznačavaju u skladu s dospjelim obvezama i obvezama koje dospijevaju u roku od 30 dana od dana doznake sredstava. Navedeno podrazumijeva da je primjerice Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja koje sredstva nacionalnim parkovima doznačava

na teret glave 07715 Nacionalni parkovi i parkovi prirode dužno sredstva doznačavati u skladu s dospjelim obvezama i obvezama koje dospijevaju u roku od 30 dana pojedinog nacionalnog parka od dana doznake sredstava.

Doznačena, a neutrošena sredstva proračunski korisnici koji ne posluju preko jedinstvenog računa državnog proračuna dužna su vratiti na jedinstveni račun državnog proračuna na način i u roku koji će se utvrditi novim pravilnikom o izvršavanju proračuna koji je trenutno u proceduri izrade. Nadzor povrata navedenih sredstava provode proračunski korisnici koji su doznačili sredstva iz državnog proračuna. U gore navedenom primjeru pojedini nacionalni park je obavezan neutrošena sredstva iz izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici vratiti na jedinstveni račun državnog proračuna, dok nadzor nad povratom provodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

7. Usklađivanje evidencija

kako bi podaci u financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i izvještajima o izvršenju financijskih planova proračunskih korisnika bili ispravno iskazni, proračunski korisnici dužni su usklađivati evidencije s primateljima sredstava. Slijedom navedenoga, članak 40. Zakona o izvršavanju propisuje obvezu proračunskim korisnicima koji dodjeljuje sredstva pomoći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izvanproračunskim korisnicima državnog proračuna usklađivanje evidencija s njima. Uz navedeno, člankom 11. Zakona o izvršavanju utvrđuje se kako proračunski korisnik na svojim aktivnostima planira sredstva prijenosa koja iznimno dodjeljuje drugim proračunskim korisnicima državnog proračuna na temelju posebnih propisa i bez protučinidbe u okviru podskupine računa 369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna. Pritom, ako sredstva prijenosa nisu planirana u dostatnom iznosu mogu se uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija tijekom proračunske godine preraspodjeljivati bez ograničenja unutar aktivnosti s kojih se sredstva dodjeljuju.

Proračunski korisnik koji planira sredstva prijenosa proračunskim korisnicima državnog proračuna, dužan je očekivane primatelje sredstava pisano obavijestiti da sredstva planiraju na prihodovnoj strani u okviru podskupine računa 639 Prijenosi između proračunskog korisnika istog proračuna. Također, prilikom doznake sredstava proračunski korisnik dužan je obavijestiti primatelje sredstava. Naime, ukoliko korisnik koji doznači sredstva ne obavijesti primatelje sredstava da im je sredstva doznačio preko podskupine računa 369 primatelj sredstva može krivo iskazati prihod, odnosno ne evidentirati ga na podskupini računa 639, što onemogućuje konsolidaciju financijskih izvještaja. Prihode u okviru podskupine 639 u svom financijskom planu mogu iskazati samo oni proračunski korisnici koje je proračunski korisnik državnog proračuna, davatelj navedenih sredstava, pisano obavijestio da sredstva planiraju na prihodnoj strani u okviru podskupine 639. Također, ovom odredbom propisana je i obveza da se najmanje tromjesečno usklade računovodstvene evidencije i evidencije u izvršenju financijskog plana o sredstvima evidentiranim na navedenim podskupinama računa.

8. Izuzeća od uplate prihoda na jedinstveni račun riznice

Člankom 50. Zakona o proračunu propisano je kako državni proračun ima jedinstveni račun državnog proračuna koji je otvoren i vodi se u Hrvatskoj narodnoj banci, a na kojem se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika državnog proračuna dok jedinice lokalne

i područne (regionalne) samouprave imaju jedinstveni račun proračuna na kojem se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji je otvoren i vodi se u kreditnoj instituciji. Također, navedenim člankom propisano je da se zakonom o izvršavanju državnog proračuna odnosno odlukom o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu iznimno za proračunske korisnike propisati izuzeća od poslovanja preko navedenih računa. Također, člancima 52. i 54. Zakona o proračunu je propisano kako se zakonom o izvršavanju državnog proračuna mogu odrediti izuzeća od obveza uplate vlastitih te namjenskih prihoda i primitaka proračunskih korisnika državnog proračuna na jedinstveni račun državnog proračuna. Slijedom navedenoga, člankom 12. Zakona o izvršavanju utvrđeno je kako se u 2023. obveza uplate vlastitih prihoda te namjenskih prihoda i primitaka proračunskih korisnika državnog proračuna na jedinstveni račun državnog proračuna ne odnosi na proračunske korisnike u visokom obrazovanju, javne institute, Sveučilišni računski centar (Srce), Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, Hrvatsku maticu iseljenika, proračunske korisnike u pravosuđu – sustavu izvršenja sankcija, ustanove u socijalnoj skrbi, kulturi i zdravstvu, diplomatske misije, konzularne urede i druga predstavnička tijela Republike Hrvatske u inozemstvu, nacionalne parkove, parkove prirode, Agenciju za elektroničke medije, Hrvatsku agenciju za civilno zrakoplovstvo, Hrvatsku energetska regulatornu agenciju i Hrvatsku regulatornu agenciju za mrežne djelatnosti.

Osim navedenih izuzeća, ovim člankom Zakona o izvršavanju propisuje se i izuzeće od obveze uplate na jedinstveni račun državnog proračuna konzularnih pristojbi klasificiranih u izvor financiranja 11 Opći prihodi i primici zbog specifičnosti poslovanja institucija koje ih ostvaruju i troše. Zakonom o proračunu, člancima 53. i 55. propisano je korištenje namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda. Sredstva namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda koja nisu iskorištena u prethodnoj godini prenose se u tekuću proračunsku godinu. Člankom 14. Zakona o izvršavanju propisano je kako se namjenski prihodi i primici te vlastiti prihodi koji nisu iskorišteni u 2022. godini prenose u Proračun, na zahtjev korisnika. Zahtjev za prijenos namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda podnosi se Ministarstvu financija najkasnije do 10. veljače 2023. godine. Iznimno, Hrvatski zavod za zapošljavanje i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje podnose zahtjev Ministarstvu financija najkasnije do 20. veljače 2023. godine.

9. Zaduživanje korisnika državnog proračuna

Člankom 109. Zakona o proračunu je propisano kako proračunski korisnici državnog proračuna mogu sklapati ugovore o dugoročnom zajmu i ugovore o dugoročnom kreditu isključivo ako obveze po ovim ugovorima podmiruju iz vlastitih prihoda, a uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade. Za proračunske korisnike koji su sklopili ugovore o dugoročnom zajmu i ugovore o dugoročnom kreditu prije stupanja na snagu novog Zakona o proračunu, Zakonom o izvršavanju je omogućeno refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi postojećeg kredita ili zajma uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade. Uz odredbe vezane za zaduživanje proračunskih korisnika, Zakon o izvršavanju propisuje da izvanproračunski korisnik državnog proračuna i druga pravna osoba u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske može sklapati ugovore o dugoročnom kreditu, ugovore o dugoročnom zajmu ili dati jamstva ako vrijednost posla ili jamstvo prelazi iznos od 1.000.000,00 eura samo uz prethodnu suglasnost Vlade.

10. Materijalna prava i radno pravni odnosi

a) Osnovica za obračun naknada i drugih primanja

Člankom 39. Zakona o izvršavanju propisano je da su u državnom proračunu utvrđena sredstva za naknade i druga primanja na temelju posebnih propisa. Osnovica za obračun navedenih naknada i drugih primanja u 2023. godini iznositi će, kao i do sada, odnosno **441,44 eura**.

b) Visina dnevnice i naknada

Člankom 30. Zakona o izvršavanju Vlada je ovlaštena donijeti odluku o naknadama i visini troškova za službeno putovanje u tuzemstvu i inozemstvu koja se isplaćuju iz državnog proračuna, kao i o visini ostalih naknada koje se prema propisima mogu isplaćivati zaposlenima i dužnosnicima kojima se ti rashodi financiraju iz sredstava državnog proračuna i iz sredstava doprinosa, a čija prava nisu na drugačiji način uređena kolektivnim ugovorima ili posebnim propisima u dijelu koji se odnosi na materijalna prava.

Trenutno je način isplate navedenih naknada i njihova visina određena:

- Uredbom o izdacima za službena putovanja u inozemstvo koji se korisnicima državnog proračuna priznaju u materijalne troškove (Narodne novine, br. 50/92. i 73/93.),
- Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima u dijelu u kojem nije u suprotnosti s posebnim propisima (Narodne novine, br. 117/12.) i
- Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (Narodne novine, br. 8/06.).

Važno je naglasiti kako navedene Odluke i Uredba, ostaju na snazi sve dok Vlada ne donese odluku na temelju članka 30. Zakona o izvršavanju, što je utvrđeno u prijelaznim i završnim odredbama Zakona o izvršavanju.

c) Sredstva za osiguranje imovine i zaposlenika

Proračunski korisnici su obvezni u svojim financijskim planovima planirati sredstva za obvezno osiguranje vozila, zrakoplova i brodica odnosno jahti prema posebnim propisima iz djelatnosti osiguranja. Uz navedeno, proračunski korisnici obvezni su u svojim financijskim planovima planirati sredstva za osiguranje prijevoznih sredstava i druge imovine koja je zbog pojačanog rizika i velike pojedinačne vrijednosti više izložena mogućim štetnim događajima u obavljanju redovite djelatnosti. **Sredstva za osiguranje službenika, namještenika i dužnosnika od posljedica nesretnog slučaja ne osiguravaju se u financijskim planovima proračunskih korisnika nego su ista osigurana u razdjelu Ministarstva pravosuđa i uprave.**

d) Radno-pravni odnosi

Proračunski korisnici koji se financiraju iz državnog proračuna obvezni su nadležnom ministarstvu (ne Ministarstvu financija) dostaviti mjesečno izvješće o zasnivanju i o prestanku radnog odnosa radnika do 5- u mjesecu za prethodni mjesec. Međutim, proračunski korisnici koji se financiraju iz proračuna a kojima nadležno ministarstvo obračunava i/ili doznava proračunska sredstva u 2023. godini za plaće i druge rashode, obvezni su nadležnom ministarstvu dostaviti rješenje o zasnivanju i o prestanku radnog odnosa radnika odnosno ugovor o radu i prestanku ugovora o radu radnika u roku od osam dana od dana zasnivanja ili prestanka radnog odnosa. Od 2020. godine u Zakonu o izvršavanju je dodana odredba temeljem koje su izvanproračunski korisnici državnog proračuna kojima se iz državnog

proračuna dodjeljuju subvencije i/ili pomoći iz razdjela nadležnih ministarstava dužni prije sklapanja kolektivnih ugovora i/ili donošenja propisa i drugih akata kojima se uređuju materijalna prava zaposlenika dobiti prethodnu suglasnost nadležnog ministarstva o tim aktima. Podsjeća se kako su izvanproračunski korisnici državnog proračuna Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske ceste, Hrvatska agencija za osiguranje depozita, Centar za restrukturiranje i prodaju, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatske autoceste, HŽ Infrastruktura i HŽ Putnički prijevoz. Takva je obveza je propisana i u 2023. godini u članku 29. stavku 3. Zakona o izvršavanju.

11. Odredbe zakona koje se odnose na JLP(R)S

Zakon o izvršavanju propisuje odredbe koje se odnose na općine, gradove i županije stoga se u nastavku daje kratak pregled najznačajnijih odredbi.

a) Pomoć u visini fiskalnog izravnjanja

Zakonom o izvršavanju je propisano kako se i u 2023. godini iz državnog proračuna sa pozicija Ministarstva financija jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave isplaćuje pomoć u visini sredstava fiskalnog izravnjanja utvrđenih sukladno posebnim propisima. Navedena pomoć u ukupnom iznosu od 265,4 milijuna eura isplaćuje se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave unaprijed mjesečno, i to najkasnije 15-tog dana tekućeg mjeseca, sukladno odluci kojom se uređuje udio sredstava fiskalnog izravnjanja s iznosom sredstava fiskalnog izravnjanja za 2023. koju ministar financija donosi temeljem Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 127/17. i 138/20.)

b) Pomoć JLS-ima na ime poticaja za dobrovoljno spajanje

Na temelju Zakona o izvršavanju za 2022., a s ciljem unaprjeđenja učinkovitog i transparentnog pružanja javnih usluga građanima, Vlada je u srpnju 2022. godine donijela Odluku o kriterijima za dodjelu pomoći na ime poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje jedinica lokalne samouprave (Narodne novine, br. 88/22.). Dobrovoljno funkcionalno spajanje jedinica lokalne samouprave podrazumijeva zajedničko obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica putem zajedničkog službenika, zajedničkog upravnog odjela ili službe, zajedničkog trgovačkog društva ili zajedničke ustanove. Na temelju točke XII. navedene Odluke, Ministarstvo financija objavilo je javni poziv za dodjelu pomoći na ime poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje jedinica lokalne samouprave. Sredstva za dodjelu pomoći na ime poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje isplaćivat će se iz Državnog proračuna Republike Hrvatske te su osigurana u razdjelu 025 Ministarstva financija. U 2023. godini za navedenu namjenu osigurano je 13,3 milijuna eura.

c) Financiranje preuzetih poslova ureda državne uprave u županijama

Odredbe vezane za isplatu sredstava pomoći županijama za financiranje poslova ureda državne uprave u županijama koji su preneseni s državne razine u nadležnost županija nisu se mijenjale o odnosu na Zakon o izvršavanju za 2022. godinu. Podsjetimo, navedena su sredstva nenamjenska sredstva i mogu se upotrijebiti za isplatu plaća i materijalnih troškova za obavljanje povjerenih poslova državne uprave. U tom smislu ista se neće smatrati tekućim pomoćima iz državnog proračuna sukladno propisima kojima su uređena mjerila za određivanje plaća i naknada župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, kao i plaća službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Iz mase sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama

lokalne i područne (regionalne) samouprave izuzimaju se sredstva za plaće zaposlenih koji obavljaju povjerene poslove državne uprave. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su dužne izvijestiti Ministarstvo pravosuđa i uprave o broju zaposlenih koji rade na poslovima državne uprave povjerenima jedinicama područne (regionalne) samouprave na temelju posebnih propisa i visini utrošenih sredstava za njihove plaće te visini utrošenih sredstava za materijalne troškove do 15. u mjesecu za prethodni mjesec. Također su dužne jednom godišnje do 31. siječnja tekuće godine izvijestiti Ministarstvo pravosuđa i uprave o ukupnom utrošku sredstava doznačenih za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne godine.

d) Mjere ograničenja u vezi sa zaduživanjem JLP(R)S

Člankom 31. Zakona o izvršavanju propisane su mjere ograničenja zaduživanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s ovlaštenjem iz članka 118. stavka 2. Zakona o proračunu. Kvota do koje je Vlada ovlaštena izdati suglasnost za zaduženje iznosi najviše do 3% ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iskazanih u izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine na Obrascu: PR-RAS. Navedena kvota nije se mijenjala u odnosu na kvotu koja je bila propisana Zakonom o izvršavanju za 2022. godinu. Napominje se kako se ova ograničenja ne odnose na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima je Vlada dala suglasnosti do 31. prosinca 2022. godine, a nisu korištene u 2022. godini, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na potpomognutim područjima, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za projekte koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za projekte energetske učinkovitosti u kojima sudjeluju.

Premda se na navedene jedinice ne odnosi ograničenje ukupne visine zaduživanja za lokalnu državu od tri posto, i one su obvezne dostaviti Ministarstvu financija zahtjev za zaduživanje sukladno odredbama Pravilnika o postupku dugoročnog zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 67/22.).

e) Povrat beskamatnih zajmova

Vlada je, uslijed pandemije koronavirusa koja je početkom 2020. godine pogodila čitav svijet i negativno utjecala na brojne sfere života odlučila dodijeliti beskamatne zajmove, kao mjeru pomoći za osiguranje dostatne likvidnosti, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i fondovima socijalnog osiguranja kojima se, uslijed mjera odgode i/ili obročne otplate odnosno oslobođenja od plaćanja poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i doprinosa, značajno narušila dinamika ostvarenja prihoda. Uz navedeno, Vlada je tijekom 2020. i 2021. godine jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave omogućila korištenje beskamatnog zajma temeljem pada određenih prihoda. Razorni potresi koji su 2020. godine pogodili Republiku Hrvatsku stvorili su dodatne poteškoće jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su bile pogođene, stoga je Vlada u 2021. i 2022. godini omogućila korištenje beskamatnog zajma za sanaciju štete od potresa. Po navedenim osnovama, Vlada je jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u razdoblju od 2020.-2022. godine ukupno isplatila 1,8 milijardi kuna.

Zakonom o izvršavanju su, kao i Zakonom o izvršavanju za 2022., propisani rokovi povrata beskamatnih zajmova dodijeljenim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U nastavku se daju pregled rokova za povrat beskamatnog zajma.

Povrat preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćen temeljem oslobođenja od plaćanja poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak u skladu s Naputkom o načinu isplate beskamatnog

zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (Narodne novine, br. 46/20.) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave vraćaju do kraja 2023. godine. Preostali iznos beskamatnog zajma ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. Zakona o proračunu do visine prosječnoga godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Nadalje se utvrđuje da povrat preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćen temeljem gore navedenog Naputka jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su temeljem Dopune Naputka o načinu isplate beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (Narodne novine, br. 5/21.) dostavile zahtjev za odgodu povrata preostalog dijela zajma jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave vraćaju u roku do tri godine, počevši od 2022. godine. Podsjećamo da se navedeno odnosi samo na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pogođene potresima u prosincu 2020. koje su dostavile zahtjev za odgodom povrata preostalog dijela zajma. Navedeni preostali iznos beskamatnog zajma također ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. Zakona o proračunu do visine prosječnoga godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Iznos beskamatnog zajma isplaćen jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljem Odluka o dodjeli beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa donesenih u 2021. i 2022. ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. Zakona o proračunu od 1. travnja 2024. godine u visini prosječnog godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Valja naglasiti da je i nadalje Zakonom o izvršavanju utvrđena odredba kojom se utvrđuje pravna osnova temeljem koje Vlada do kraja 2023. godine, iznimno, na prijedlog ministra financija, ako za to postoji mogućnost i sukladno potrebi, može donijeti odluku o dodjeli beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedenom odlukom utvrdit će se način i kriteriji za podnošenje zahtjeva, kao i način isplate i povrata zajma. Osim za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ovim člankom utvrđen je i rok povrata preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćenog Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje temeljem oslobođenja od plaćanja doprinosa. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dužan je preostali dio zajma vratiti do kraja 2023. godine.

f) Pomoći JLP(R)S-ima za saniranje posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi

Zakonom o izvršavanju je propisano da se preraspodjelom sredstava mogu u državnom proračunu osigurati sredstva pomoći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za saniranje posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi uslijed agresije na Ukrajinu. Navedena sredstva pomoći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave namjenska su sredstva koja se mogu koristiti za saniranje posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi uslijed agresije na Ukrajinu u skladu s odlukom Vlade i ne smatraju se tekućom pomoći iz državnog proračuna sukladno propisima kojima su uređena mjerila za određivanje plaća i naknada župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, kao i plaća službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.